

Logistika úplně bez papírování

Tradiční český dodavatel počítačových programů Software602 vzbudil začátkem letošního roku pozornost prohlášením, že stojíme na počátku technologické změny v mnoha ohledech dramatičtější, než jakou bylo zavádění osobních počítačů na začátku 90. let minulého století. Předseda představenstva Richard Kaucký dokonce hovoří o největší změně od doby Marie Terezie. Mimo jiné v tom smyslu, že náplň práce podstatné části zaměstnanců českých podniků i úřadů bude do dvou let podstatně jiná než dnes.

Výrazně se sníží podíl „papírování“, tedy mechanických činností s relativně nízkou přidanou hodnotou - přepisování, vyhledávání v archivech, vystavování faktur, objednávek, žádank a podobných listin, grafická úprava kancelářských dokumentů, komunikace s kolegou, který vyplnil chybně nějaký formulář, příprava výkazů a dalších úmorných povinností. Zaměstnanec příštího desetiletí bude trávit podstatnou část pracovní doby činnostmi, které vyžadují přemýšlení, kreativitu a rozhodování.

OD ČERVENCE BUDE VŠECHNO JINAK

Je to utopie? „Hovořili jsme s představiteli stovek firem z různých sektorů trhu i úřadů a trend je zcela jednoznačný. V desítkách organizací již začaly reálné projekty, na mnoha místech už jsou vidět výsledky,“ konstatuje Richard Kaucký a připomíná také rostoucí zájem o semináře Jak se zbavit papírování, které Software602 organizuje.

Rozhodující zlom ale můžeme čekat v polovině letošního roku. Dne 1. července vstoupí v platnost zákon o eGovernmentu (300 /2008 Sb.). Od té chvíle nevydá žádný úřad žádnému podniku žádný papírový dokument, vyjma některé zcela speciální případy. Papírové dokumenty budou nahrazeny elektronickými originály vkládanými do datové schránky podniku. To se týká celních dokumentů, agendy kolem silniční daně a pochopitelně i všech ostatních daní, stavebních povolení a cokoliv dalšího si umíte představit.

Podniky budou mít od července v zásadě dvě možnosti. Mohou elektronický originál vypálit na CD, odnést k notáři nebo na stanoviště Czech POINTu a nechat si za příslušný poplatek vystavit ověřenou papírovou kopii, kterou lze archivovat v šanonu, opatřit košílkou, schvalovat a dělat s ní všechno, co se většinou dělá s papírem. A potom je tu druhá možnost - začít pracovat s elektronickými dokumenty i uvnitř organizace.

PROČ INFORMAČNÍ SYSTÉMY NESTAČÍ

Pracovat s elektronickým řešením ovšem neznamená nasazování dalších informačních systémů ani dramatické rozšiřování stávajících. Ty totiž byly od začátku vyvíjeny pro jiné účely než je zacházení s elektronickými strukturovanými dokumenty a z toho vyplývají podstatná omezení. Částečně je to dáno jejich architekturou (základem jsou záznamy v nějaké databázi, nikoliv dokumenty), ale hlavně jejich nedostatečnou

flexibilitou. „Po celou dobu jsme svědky toho, že agendy přibývají rychleji, než je možné rozšiřovat systémy,“ připomíná Richard Kaucký. Ostatně, asi všichni to známe z běžného života. Když se objeví požadavek na nový výkaz či žádanku, málokdo chce volat programátory a čekat několik měsíců na změny v informačním systému. Vezmeme papír nebo běžný kancelářský program (což nakonec není nic jiného než papír přenesený na obrazovku

informační systémy) - strukturované elektronické dokumenty, jímž se v češtině většinou říká inteligentní formuláře, a elektronický podpis. A jsou tu reálné zkušenosti s jejich využíváním.

Z hlediska koncového uživatele vypadá práce s takovým inteligentním formulářem velmi podobně jako práce s papírem - až na to, že je výrazně rychlejší. Zaměstnanec dostane na obrazovku přesnou podobu papíru, na který je zvyklý. Rozdíl je v tom, že vyplňování probíhá převážně výběrem ze škál a automatickým importem dat z jiných zdrojů (například zákaznické databáze nebo objednávkového systému). Automatické kalkulace a kontrola logické správnosti vyplnění jsou samozřejmostí. Uživatel má tento chytrý dokument ve svém počítači, postupně jej vyplňuje a když je dokončeno, zabezpečí digitálním podpisem a odešle. Zákazníkovi nebo obchodnímu partnerovi jej pošle ve formátu PDF. Do firemního archivu jej uloží jako

počítače), protože je to tak jednoduché. A opět jsme u těch všech vyplňování, dohledávání, odstraňování chyb... prostě hodin strávených papírováním.

Přitom právě procesy spojené s objednávkami, dopravou, plánováním kapacity, předáváním zboží, fakturací a reklamací jsou vůči přibývání záplavy papírů velmi náchylné. Počítače najdeme téměř všude a existuje spousta logistických aplikací (nebo specializovaných modulů podnikových informačních systémů), ale když dojde na průvodku, doklad o převzetí nebo třeba fakturu, nezbyvá než vytisknout a ručně podepsat.

JEDNODUŠŠÍ NEŽ TUŽKA A PAPÍR

Tím jsme u dalšího důvodu optimizmu lidí ze Software602. Kromě právního rámce jsou totiž k dispozici technologie, které spojují výhody elektronického řešení s flexibilitou tužky a papíru (i když z řady důvodů asi nikdy nenahradí klasické

PDF/A, což je oficiální formát pro elektronickou archivaci. Nebo jej předá do „schvalovací kolečka“. Informace vyplněné do dokumentu jsou přenášeny do informačního systému nebo databáze. Tyto možnosti dalšího zpracování má inteligentní formulář zpravidla vestavěn v sobě. Pro uživatele všechno končí tím, že klikne na tlačítko „dokončit“ nebo „odeslat“. Intelligence vestavěná ve formuláři pak vyhodnotí, co se má s dokumentem stát, kam přenést data, kdo jej má schvalovat (to zpravidla závisí na výši částky, o kterou se jedná, a dalších okolnostech), na kterou e-mailovou adresu poslat zákazníkovi apod.

Dalším klíčovým rozdílem proti informačním systémům je nesmírně snadné provádění změn. Chcete ve vzoru dokumentu vytvořit další rubriku? Chcete změnit kalkulační vzorce? Chcete změnit oběh formuláře v organizaci? Jak se nedávno vyjádřil šéf marketingu dominantního českého výrobce taxametrů, firmy Torola Electronic,

Pavel Rybiář: „Jednoduché změny dokážu provést do hodiny. Jen u těch poměrně složitých to zabere déle.“ Právě tato flexibilita je důvodem, proč jsou inteligentní formuláře reálnou alternativou vůči papíru. Třeba ve zmíněné firmě nedávno nahradili veškeré interní tiskopisy pro výdej materiálu, reklamace, objednávky zboží apod. Nebo vezměme jiný příklad. Firma Spedex v současné době realizuje projekt, po jehož dokončení bude pomocí inteligentních formulářů vytvářena veškerá odchozí korespondence. Faktury, objednávky, reklamace, obchodní dopisy a cokoli jiného vás napadne, budou vznikat tak, že zaměstnanec otevře odpovídající vzor, vyplní a odešle jako PDF, případně vytiskne a podepíše rukou, bude-li zákazník trvat na papírové listině. Mělo by to přinést významné zvýšení efektivity práce, navíc bude mít vedení jistotu, že zaměstnanci nezasahují do některých pasáží a formulací (ty jsou chráněné proti změnám). Veškerá odchozí korespondence bude automaticky archivována. Archiv bude šetřit práci zaměstnanců i tím, že při vytváření nového dokumentu bude možné importovat data z některého stávajícího. Dokážete si představit takový přístup k odchozím dokumentům bez možnosti vytvořit nový vzor nebo provést změny v podstatě obratem?

NEJČASTĚJŠÍ OBLASTI VYUŽITÍ

Podívejme se nyní na oblasti, kde se inteligentní formuláře využívají nejčastěji - jinými slovy, kde poskytují nejrychlejší návratnost.

Elektronické faktury. Inteligentní formuláře zpravidla přebírají data z podnikového informačního systému, vytvářejí z nich elektronické daňové doklady a odesílají - v této fázi většinou jako PDF soubory chráněné digitálním podpisem. Až na to budou zákazníci připraveni, bude formulářové rozhraní posílat i různé další formáty, které jim umožní zpracování příchozí faktury automatizovat. Z podniků, které na takové uspořádání přešly v posledních měsících, jmenujme třeba OP Prostějov nebo Hennlich Industrientechnik. I když není ve věci uznávání certifikačních autorit (a tím i digitálních podpisů) mezi státy EU úplně jasno, praxe ukazuje, že s posláním elektronických faktur přes hranice není problém. Akceptují je zákazníci i jejich auditoři a daňoví kontrolóři.

Samozřejmostí je vytváření reportů o vydaných fakturách - podle časových období, skupin zákazníků, středisek, typu produktů nebo čehokoliv jiného. Například v OP Prostějov, kde Software602 dodal inteligentní formuláře loni na podzim, je tato funkce řešena tak, že uživatel vyplní do formuláře, které faktury ho zajímají a systém vytvoří výkaz, odkud je možné prokliknout na elektronické originály dokladů.

Zpracování příchozích faktur. Inteligentní formulář funguje jako „košilka“, do nějž se příchozí daňový doklad vloží jako příloha (případně jeho sken) a další zpracování je automatizováno - párování s objednávkou a dodejkou, schvalování digitálními podpisy, až po přenos dat do účetního systému. V některých organizacích vytvářejí inteligentní formuláře daňových dokladů, tyto formuláře vystaví na svých webových stránkách a požadují po svých dodavatelích, aby faktury vy-

tvářeli pomocí těchto vzorů. Svým způsobem je to uspořádání obdobné řízení řetězce dodávky, kdy třeba automobilky požadují, aby se jejich subdodavatelé vybavili stejným informačním systémem. Rozdíl je ovšem v tom, že obchodní partner není nucen kupovat si software, inteligentní formulář vyplňuje pomocí freewareové aplikace.

Řízení kapacity vozového parku. Brněnská firma Arco Farmer využívá inteligentní formuláře k vytváření objednávek (jedná se o krmené směsi od italského dodavatele), přičemž inteligence vestavěná do formuláře počítá vytížení kamionu a nedovolí odeslat objednávku, která by vyžadovala poloprázdný kamion. Jinde zase uživatel zadá požadavek na přepravu, následuje elektronické schvalování až po přenesení dat do formuláře pro optimalizaci využití přepravní kapacity, a v dalším kroku do formulářů pro výkazy cest, jejich vyúčtování, výkazy spotřeby pohonných hmot apod.

Nákup zboží a služeb. Tedy, co bývá v podnikové mluvě zpravidla označováno jako „procurement“. Zaměstnanec vyplní žádanku, někdy zcela svobodně, jindy výběrem z předem schválených položek, a následuje oběh podle pravidel vestavěných ve formuláři - až po vytvoření objednávky a přenos dat do tabulky sledující čerpání rozpočtu. Proti tradičním informačním systémům je velkou výhodou prokazatelnost a nepopíratelnost, zejména u položek v řádu statisíců a milionů. Přece jen, připojení elektronického podpisu k dokumentu má z pohledu auditorů zcela jiný status než kliknutí na ikonku „approved“ v informačním systému. To je důvodem, proč pravidla některých velkých organizací vyžadují, aby u nákupů nad určitou hodnotu existoval papírový dokument s ručními podpisy klíčových manažerů. Anebo nasazují inteligentní formuláře, jak to udělala třeba místní pobočka Sony.

Cestovní příkazy, personální a mzdová agenda. To není typicky logistická agenda, ale přesto je to oblast, kde mnoho organizací s nasazováním inteligentních formulářů začíná. Prostě proto, že asi není podniku, kde by vypisování všemožných žá-

danek a výkazů neobtěžovalo zaměstnance. Využití interaktivních dokumentů může mít různou podobu - od „pouhého“ nástroje pro snadné vyplňování (to není pomoc jen pro zaměstnance, ale především pro účtárnu, kde konečně dostávají výkazy v pořádku) až po sofistikované řešení pokrývající schvalování, kontrolu a přenos dat do systémů. Dá se říci, že čím více zaměstnanců firmy cestuje, tím větší je přínos. Jednak proto, že se častěji řeší cestovní náhrady a s tím spojená problematika, ale také proto, že zaměstnanci mohou vyplnit v terénu, podepsat a odeslat a nemusí tudíž chodit na centrálu do účtárny.

MODERNÍ VERSUS PRAKTICKY POUŽITELNÉ

Ale to jsou jen příklady. Inteligentní formuláře se v zásadě uplatní všude, kde je zapotřebí zefektivnit a dostat pod kontrolu nějaký proces. Jak je z výše uvedených popisů vidět, v podstatě každý z těchto procesů by teoreticky bylo možné pokrýt informačním systémem. Ve skutečném podnikovém životě se však často ukazuje, že to není příliš praktické - kvůli ceně, délce nasazení, obtížnosti provádění změn (například nutnosti obracet se po každé na dodavatele) nebo třeba problémům vyplývajícím z nutnosti umožnit všem zaměstnancům přístup do systému. A vedle toho je tu problém s průkazností schválení či převzetí. Proto nakonec podniky raději zůstávají u papíru a po jeho nahrazení vzniká architektura, v níž společně fungují informační systémy a inteligentní dokumenty. Konec konců, i inteligentní formuláře, které dodává Software602, se zpravidla integrují s podnikovým informačním systémem (od SAP po produkty malých českých dodavatelů).

Zkrátka, papírů v dohledné době ubude. A s nimi i nudných rutinních činností. A dokonce je tomu tak, že ti, kdo budou chtít zůstat u papírování, to budou mít brzy o něco komplikovanější než dosud. ■

Mgr. Petr Hampel
šéfredaktor portálu www.bezpapiru.cz

EPPL[®]
PROFESSIONAL PARCEL LOGISTIC

A Partner of

Doručování na soukromé adresy

- **Expresní přeprava zásilek od firem a podnikatelů na soukromé adresy**
- **Doručování následující pracovní den**
- **Kontaktování řidičem ohledně doručení zásilky**
- **V krajských a bývalých okresních městech možnost výběru ze dvou časových oken: denní 8.00-18.00 h., večerní 17.00-21.00 h.**

Zákaznický servis 844 775 775

www.ppl.cz

Zkracujeme vzdálenosti...